

Palm-passie Bergkerk 25-3-2018

Gemeente van Christus,

Dan herinnert Petrus zich het woord zoals Jezus tot hem heeft gezegd:
voordat er tweemaal een haan zal kraaien zul je me driemaal verloochenen!
En zich nederwerpend is hij in een weeklacht uitgebarsten.

...und Er ging heraus und weinete bitterlich... het wordt in de Matthäus Passion lang uitgesponnen ... door de evangelist gezongen. Een paar jaar geleden zat ik mijn dochter dicht opeengepakt op een ongemakkelijke bank in de Westerkerk in Amsterdam bij een uitvoering van de Matthäus Passion. De geur van natte jassen, het regende die dag, plastic tasjes met meegebrachte versnaperingen, soms een bekertje wijn, men installeerde zich voor de jaarlijkse Matthäus. Halverwege na de ijzige stilte die volgt op het geweeklaag van Petrus, zet de viool het wonderschone 'erbarme dich' in. Om me heen zie ik ogen dicht gaan tranen op wangen, de tijd staat even stil. Hier klinkt een roep om erbarmen en ontferming. Heb medelijden Heer omwille van mijn tranen. En het raakt ons, wat zijn wij zonder erbarmen? Wat verlangen wij naar een barmhartige wereld? Het is dramatische hoogspanning, de dicht opeengepakte luisteraars in de kerk zijn muisstil. Als het koor na het 'Erbarme dich' vervolgens het koraal inzet waarin de genade de schuld overwint, gaat de spanning er een beetje afje voelt de concentratie verminderen het zindert niet meer, de genade is er wel heel snel bij....

De verloochening van Jezus door Petrus is het is een tegenbeeld van de hosanna roep van het gejuich bij de intocht van Jezus. Toen wilde iedereen wel bij hem horen maar populariteit kan zomaar omslaan. Petrus wil Jezus niet in de steek laten. Hij kon toch ten minste in de buurt zijn, maar Petrus verkeert in diepe tweestrijd. Aan de ene kant wil hij er nu zijn voor zijn vriend aan de andere kant wordt hij verlamd door angst. Angst wint het. Als de grond hem te heet onder de voeten wordt, overschreeuwt de angst zijn nobele motieven: 'nee, ik ken die man niet!'

Is dat Petrus kwalijk te nemen? Zouden wij niet allemaal bezwijken onder angst? Solidariteit of vriendschap kan ook zomaar gecorrumpeerd zijn. Leugen of verraad is uiteindelijk een even sterke kracht en soms zelfs krachtiger dan verbinding of liefde of solidariteit. De verloochening door Petrus raakt aan de mogelijkheid van onbetrouwbaarheid. Achter de facade van mensen van goede wil gaat de mogelijkheid van onbetrouwbaarheid schuil. Je weet niet wie je kunt vertrouwen.

Het geeft te denken als binnen kerken vaak te vlug en te gemakkelijk gesproken wordt over navolger zijn van Jezus...of -onder het motto missionair- wordt een cursus discipelschap aangeboden. Maar wat is dat waard? Kan dat eigenlijk wel? Petrus was een voorbeeldige discipel / leerling en navolger ... en toch de verloochening. Kan dat eigenlijk wel werkelijk solidair zijn met een ander? Of zijn wij als het er echt op aan komt toch alleen met onszelf?

Het zijn vragen waar ik niet zo een antwoord op heb? Zeker de geschiedenis kent voorbeelden van werkelijke solidariteit, je lot verbinden aan het lot van een ander, de kerk kent en gedenkt de martelaren. Maar aan de wortel van de gemeente van Christus knaagt de mogelijkheid van verraad. Petrus de rots waarop Christus zijn kerk bouwt blijkt kwetsbaar en onbetrouwbaar.

In de Fillipenzenbrief is een oude hymne van het vroege christendom opgenomen: Laat onder u de gezindheid zijn van Christus Jezus... die zichzelf ontledigd heeft door de gestalte van een dienstknecht aan te nemen ... gehoorzaam tot in de dood daarom heeft God hem verhoogd. Hij heeft de hemel van de zelfzucht verlaten en heeft de nederigheid gezocht, de ootmoed, waardoor de ander opleeft. Dat is het schurende van deze Christus hymne het schuurt met onze cultuur van zelfontplooiing en autonomie. ... en toch, zo zingt de hymne 'laat onder u de gezindheid zijn van Christus Jezus... die zichzelf ontledigd heeft' laat je daarin betrekken, laat die gezindheid in je zijn. Geloven – vertrouwen, aanvaarden – dat God genadig aanwezig is in onze onmachtige geschiedenis, in onze spiraal van wel willen maar niet kunnen. Geloven is altijd op het randje ... alleen wie het lijden van deze wereld niet uit de weg gaan, zullen hun eigen ik in Christus kunnen vinden. De gemeente van Christus is een gemeente onder het kruis. Het geheim van beproefde mensen die wij allemaal op onze eigen manier zijn. Het geheim dat Dietrich Bonhoeffer in een preek over de lofzang van de Maria, die moeder van de Kerk, deed verzuchten: 'Onze ketenen en de flarden van onze kleren en de littekens die wij moeten dragen, zingen Zijn lof'.

In gedachte, keer ik nog even terug naar de overvolle kerk voor de Mathäus bij het prachtige 'Erbarme dich'

is de emotie met handen te scheppen. Natuurlijk de muziek van Bach raakt het hartmaar misschien is het toch ooken dat zeg ik dan als pastor ...omdat hier geraakt wordt aan een diep en onbewust weten dat er naast liefde ook verraad is, dat er naast verbondenheid ook verloochening is een misschien wel verdrongen onbewust weten van de kras en de kloof ... en het mensonterende. Diep van binnen herkennen wij de snik, denk ik ...
.... Er weinete bitterlich....hij hilde bittere tranen, toen de haan kraaide.

Ook op de toren van onze Bergkerk -zoals bij zoveel kerken- staat een haan ... de haan van het verraad, de verloochening van de bittere tranen en de roep om erbarmenen tegelijk – en dat maakt het zo dubbel - is het de haan die het begin van een nieuwe dag aankondigt. Onder het dubbelzinnige symbool van de haan op de toren worden wij bijeen geroepen als gemeente van Christus. De haan heeft gekraaid, teken van ons verraad, onze leugen, ons failliet als navolgers en tegelijk is de haan en toch het symbool van een nieuwe morgen ondanks alles.

Dat is het mysterie het Paasgeloof.

De tranen van het verraad vormen de dauw van het ochtendglorien.

Het is het geheim van de gemeente onder het kruis.

Amen